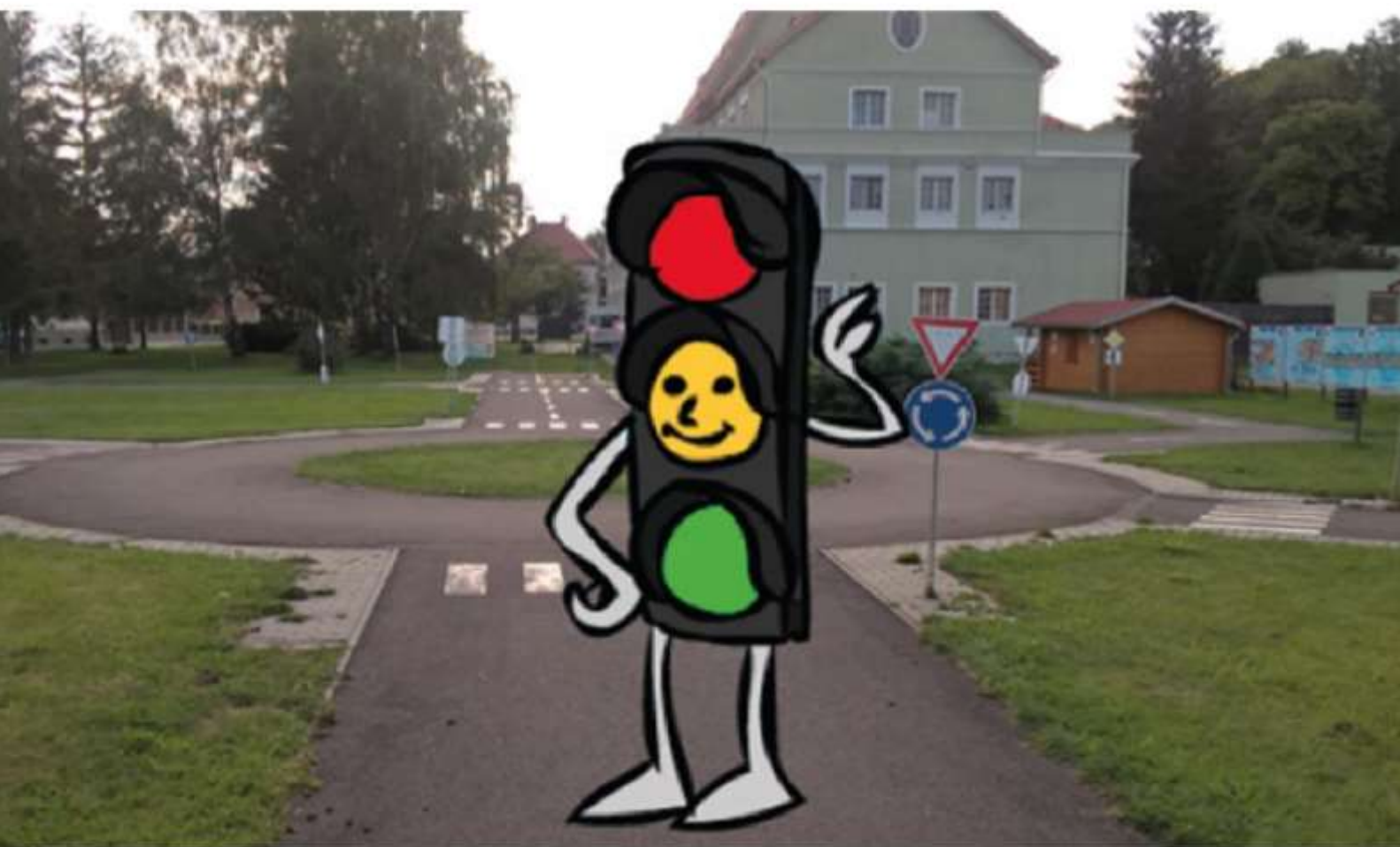

Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

METODIKA

Metodika jednotné výuky
na dopravním hřišti

II. ROČNÍK

UČIVO

CHODEC

Chování v provozu na pozemních komunikacích

Rizika a nebezpečí v silničním provozu

Světelné signalizační zařízení

POPIS AKTIVITY

Místo realizace:

Třída/učebna na dopravním hřišti

Pomůcky:

Názorné obrázky míst, kde se dá přecházet.

Autíčko – model.

Cíl:

Vysvětlit dětem, co jsou to dopravní značky a co je to vodorovné značení. Vše přiměřeně věku.

INSTRUKTOR

Dopravní značky jsou „obrázková sdělení“, které nám říkají, jak se máme chovat v blízkosti silnice.

Vodorovné dopravní značení je informace pro chodce a řiče, které jsou nakreslené přímo na silnici. Stejně jako dopravní značky nám říkají, kde můžeme přecházet, nebo kde se můžeme bezpečně pohybovat. Např. stezka pro chodce bývá často doplněna o nakreslený obrázek dopravní značky přímo na povrchu stezky, aby bylo všem srozumitelné, kdo se zde může pohybovat.

Vždy primárně vysvětlujeme význam dopravních značek a situací, v nichž se používají. Až následně jejich správné názvy!

Dopravní značka „Přechod pro chodce“ – IP6.

Význam dopravní značky:

Značka označuje přechod pro chodce vyznačený vodorovnou značkou „Přechod pro chodce“, a to zejména mimo křižovatku.

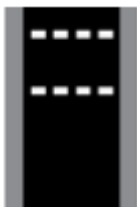
V7a – vodorovné dopravní značení „Přechod pro chodce“.

Význam:

Místo určené pro přechod chodců přes pozemní komunikaci.

V7B – místo pro přecházení.

Význam:

Značka vyznačuje místo uzpůsobené pro přecházení chodců přes pozemní komunikaci.

Řidič vozidla nesmí chodce přecházejícího přes pozemní komunikaci v místě pro přecházení ohrozit.

Vysvětlení chování řidiče a chodce na místech vyznačených dopravními značkami nebo vodorovným dopravním značením.

Vysvětlení a ukázka správného způsobu ROZHLÉDNUTÍ SE – vlevo, vpravo, vlevo.

Chodec se musí přesvědčit, zda může vozovku přejít, aniž by ohrozil sebe nebo ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích (nutnost navázání očního kontaktu chodce a řidiče).

Chodec smí přecházet vozovku, jen pokud s ohledem na vzdálenost a rychlost jízdy příjezdějících vozidel nedonutí jejich řidiče k náhlé změně směru nebo rychlosti jízdy. (vysvětlit, co pojmy znamenají*).

Pokud se přechází přes silnici, vždy jen kolmo k ose silnice.

Pozn.: Vysvětlit, co je osa silnice (pojem osa děti ve druhé třídě neznají). Doporučena je názorná ukázka.

INSTRUKTOR

Názorná ukázka

Proč je nezbytné přecházet jen po nejkratší vzdálenosti mezi dvěma chodníky (dvěma krajnicemi).

Odpověď: Je to nejrychlejší možnost, jak se dostat na druhou stranu silnice a na chodník.

Ve městech bývá na frekventovaných silnicích postavený podchod. Pokud je v blízkosti místa, kde chceš přecházet podchod, použij podchod.

ZAPAMATUJ SI:

Nikdy nepřecházej tam, kde je zatáčka. Auta tě nevidí a ty nevidíš zase auta.

Nikdy nepřecházej před nebo pod vrcholem kopce, kudy vede silnice. Nevidíš auta a auta tě nevidí také. Nevstupuj nikdy na dálnici. Na dálnici se chodec nesmí pohybovat.

Je nezbytné je vysvětlit pojmy:

*Co je to **změna směru jízdy** (vozidlo se musí např. vyhnout chodci). Nejlépe ukázat na modelu auta.

*Co je to **změna rychlosti jízdy** (vozidlo musí prudce zabrzdit – ukázka na autíčku). Vysvětlit, proč je prudké zastavení nebezpečné – ostatní řidiči mohou do vozidla narazit a může dojít k dopravní nehodě, případně může řidič srazit chodce na přechodu – pokud nedobrzdí včas.

POPIS AKTIVITY – SVĚTELNÉ SIGNALIZAČNÍ ZAŘÍZENÍ

Místo realizace.

Třída/učebna na dopravním hřišti

Pomůcky:

Světelné signalizační zařízení:

s dvoubarevnou soustavou světel

a třibarevnou soustavou světel

Signál s červeným světlem

STŮJ!

Signál se žlutým světlem

POZOR

Signál se zeleným světlem

VOLNO!

Co je to světelné signalizační zařízení?

Světelné signalizační zařízení je určeno pro podávání informací směrem k řidičům, ale také chodcům nebo cyklistům jako obrázkové barevné sdělení. Barevná světla řidiči nebo chodci říkají, jak se mají chodci/auta chovat u světelného signalizačního zařízení. Barevným signálem určují, zda chodec/auto/cyklista musí stát, či může jít nebo jet.

Zelená barva na semaforu dává všem účastníkům provozu na pozemních komunikacích pokyn „Volno“. Pokud jako chodec přecházíš přes silnici na světelném signalizačním zařízení se signálem „Volno“ a v průběhu přecházení se změní zelené světlo na červené, v klidu dokonči přecházení a nikdy se nevracej zpět.

Pokud začneš na silnici zmatkovat, jsi pro řidiče svým chováním nečitelný. Řidič nepozná, zda chceš přecházet.

Pro auta jsou určena zařízení, kde jsou tři barvy: zelená, žlutá a červená.

POZOR:

MNOHDY SE PLETE BAREVNÁ ŠKÁLA NA SEMAFORU A MÍSTO ŽLUTÉ, JE OZNAČOVÁN SIGNÁL POZOR JAKO BARVA ORANŽOVÁ.

Pro chodce jsou určena světelná signalizační zařízení, tzv. semaforey, jen se dvěma barevnými signály:

Signál s červeným světlem

STŮJ!

Signál se zeleným světlem

VOLNO!

Cílem lekce je vyzkoušet si, kde je nejvhodnější místo k přecházení přes silnici.

Žáci se shromáždí na dopravním hřišti.

Úkolem je vybrat si z nabízených možností, kudy vede nejbezpečnější cesta přes silnici.

INSTRUKTOR:

Po silnici se pohybují „vozidla“. A na ty se musí dát velký pozor. Jsou rychlejší než chodec. Jsou mnohem těžší, než je člověk. Auta, když uvidí chodce, musí zabrzdit a autu chvíli trvá, než zastaví. Proto se musí přecházet jen tam, kde tě řidič dostatečně dlouhou dobu vidí a ty zase vidíš, zda auto zastavuje. A pak teprve chodec může přejít.

Na hřišti jsou místa označena:

přechod pro chodce – tzv. zebra,

místa se světelným signalizačním zařízením i pro zebra,

místa se světelným signalizačním zařízením i pro chodce,

označení místa pro přecházení a volná „silnice“.

Praktický nácvik:

Třída se rozdělí na dvě části. Jedna bude představovat dopravní prostředky, které se pohybují po silnici, a druhá část třídy bude v roli chodce. Případně pokud je dopravní hřiště dostatečně vybaveno koloběžkami nebo trojkolkami, mohou žáci představovat vozidla na těchto „dopravních prostředcích“. Jak budou jezdit na koloběžce, budou mít i vyšší rychlost a bude lépe znázorněna brzdná dráha „vozidla“, resp. chování chodce u vyznačeného přechodu, tzv. „zebra“. Koloběžka může být také označena jako osobní vozidlo, nákladní vozidlo nebo autobus. Stačí připevnit na řídítka nápis nákladní vozidlo, autobus, osobní vozidlo a žáci se přenesou do dopravního prostředí, kde se tato vozidla pohybují.

Po předvedení ukázky správného přecházení po přechodu se žáci v rolích vymění.

Důležité je sledovat, zda děti přecházejí jen tam, kde je to nejbezpečnější – na světelném signalizačním zařízení.

Zda si vybírají místo pro přecházení a sledují zde „provoz“ a neohrožují ostatní účastníky.

Zda přecházejí přes silnici jen ve vzdálenosti, která je dostačující „pro dodržení zákazu přecházení přes silnici méně, než 50 metrů od přechodu“ (samozřejmě tato vzdálenost je uzpůsobena velikosti hřiště, tzn., že instruktor bude dbát na to, aby děti používaly především místa, kde je vyznačen přechod pro chodce, ev. místo pro přecházení) a nevstupovaly do vozovky na libovolném místě.

NEZAPOMENOUT:

PRO JEZDCE NA KOLOBĚŽCE PLATÍ STEJNÁ PRAVIDLA JAKO PRO CYKLISTU - MUSÍ MÍT NA HLAVĚ CYKLISTICKOU PŘILBU!

PRO JEZDCE NA KOLOBĚŽCE TAKÉ PLATÍ SIGNÁLY NA SEMAFORU.

Téma: MÍSTO PRO PŘECHÁZENÍ

Místo realizace.

Třída/učebna na dopravním hřišti

Pomůcky:

Ukázka vodorovného dopravního značení „Přechod pro chodce“, tzv. zebra - V7a.

Na „přechodu pro chodce vyznačením, tzv. zebrou, se většina dětí umí chovat tak, aby vstoupení do vozovky bylo co nejbezpečnější:

Úkol pro děti:

Otázka: Než vstoupím do silnice, musím se rozhlédnout. A kam se dívám?

Odpověď: Nejprve na stranu, odkud by mohlo přijet nejdříve vozidlo. (vlevo)

Otázka: Ze které strany by vozidlo mohlo přijet a ohrozit nás, jako první, po vstoupení do silnice?

Odpověď: Z levé strany.

Otázka: Proč, než vstoupím do silnice, se nejprve díváme vlevo, pak vpravo a znovu vlevo?

Odpověď: Pohledem se přesvědčím, zda nejede vozidlo.

Otázka: Kam se musím podívat v okamžiku, když už jsem za polovinou silnice? (

Odpověď: Vpravo – kontroluji pohledem, zda nepřijíždí vozidlo.

Zkuste vysvětlit a pak si vyzkoušejte, zda to tak skutečně je!

Praktický nácvik

Žáci se rozdělí na dvě skupiny:

Chodci a řidiči.

K přechodu pro chodce se postaví skupina chodců. Rozmístí se tak, aby stáli z obou stran přechodu.

Po silnici na dopravním hřišti jede druhá skupina žáků v „dopravním prostředku“, který je na DDH k dispozici: koloběžka, kolo apod. Jsou v roli řidiče „vozidel“. Jedou z obou stran silnice. Skupina chodců přechází přes přechod a názorně ukazuje, jak se rozhlíží před přechodem pro chodce, během přecházení. „Řidiči“ ukazují, jaké chování se předpokládá u řidiče.

NEZAPOMEŇ NA PŘEDNOST V JÍZDĚ VOZIDEL!

NEZAPOMEŇ, ŽE CHODEC NESMÍ ŘIDIČE OHROZIT SVÝM CHOVÁNÍM!

CHODEC NESMÍ VSTOUPIT PŘED PŘIJÍZDĚJÍCÍ TRAMVAJ.

Ukázka vodorovného dopravního značení „Místo pro přecházení“ – V7b.

Pro přecházení jsou určena místa, která nejsou vyznačena stejně jako přechod pro chodce – zebrou. Jsou vyznačena jen dvěma pruhy, která tvoří obdélníky. Obdélníky mají také bílou barvu, jsou vyznačeny na silnici, ale jejich význam je trochu jiný, než u zebry. Je to místo, uzpůsobené pro přecházení chodců. Většinou místo pro přecházení má snížený okraj chodníku, aby zde mohly pohodlně přecházet maminky s kočárkem nebo přejíždět lidé na invalidních vozících.

Řidič nesmí chodce ohrozit

Pro chodce platí, že se musí řádně rozhlédnout tak, jako u přecházení na přechodu a být velmi opatrný. Pro chodce je velmi náročné odhadnout, zda a jakou rychlostí se vozidlo blíží. Pro místo pro přecházení platí, že chodec nesmí řidiče donutit, aby změnil směr jízdy anebo rychlost jízdy.

V této aktivitě je vhodné si nacvičit odhadování vzdálenosti.

ODHAD VZDÁLENOSTI – CO JE BLÍŽE A CO JE VZDÁLENĚJŠÍ

Děti se pokusí odhadovat vzdálenost předmětů (dopravní značky), které jsou umístěny na dopravním hřišti. Postaví se vedle sebe na předem určeném místě. Budou odhadovat, co je umístěno blíže a co je vzdálenější a která dopravní značka je umístěna nejvzdáleněji od místa pozorování. Dopravní značku se pokusí pojmenovat. Není nezbytné, aby dopravní značku znaly přesným názvem, ale je požadována znalost chování, ev. význam dopravní

značky na chování chodce – účastníka provozu na pozemních komunikacích. (např. Zákaz vstupu chodců – B 30).

Na ploše dopravního hřiště je možné rozmístit jízdní kola, koloběžky a další dopravní prostředky, které má dopravní hřiště k dispozici. Děti budou odhadovat, který dopravní prostředek je umístěný blíže k pozorovatelům a který je vzdálenější. Cílem je uvědomit si, že je docela náročné odhadnout vzdálenost předmětů. A to jsou dopravní prostředky, které se nepohybují. Ve skutečném dopravním prostředí je to mnohem náročnější, protože rychlost blížícího se vozidla je velmi náročné odhadnout i pro dospělého účastníka provozu.

Popis aktivity

Cílem je naučit žáky rozpoznávat místa, kde se chodec může volně pohybovat bez toho, že by jej ohrožovaly jiné dopravní prostředky, např. cyklisté nebo koloběžkáři.

Pomůcky:

Dopravní značka: „Stezka pro chodce“ C 7a

„Stezka pro chodce“ C 7a

a „Konec stezky pro chodce“ C 7b

„Společná stezka pro chodce a cyklisty“, C 9a

„Konec společné stezky pro chodce a cyklisty“, C 9b,

Stezka pro chodce a cyklisty dělená“ C 10a

„Konec stezky pro chodce a cyklisty dělené“ - C 10b.

Vysvětlení chování u dopravní značky:

Místo, které je označeno dopravní značkou „Stezka pro chodce“ nebo dopravní značkou „Stezka pro chodce dělená“ je místem, kde se chodec může volně pohybovat a hlavně je v bezpečí. I když i zde je zapotřebí být ohleduplný k ostatním, kteří se na stezce po chodce mohou pohybovat. Pozor na jezdce na inline bruslích. Mohou jet vyšší rychlostí a jsou jistým nebezpečím pro chodce v případě nárazu.

Úkol pro děti:

Vyjmenujte, kdo je chodec.

- maminka nebo tatínek s kočárkem,
- děti, které se vrací ze sáňkování a táhnou sáně,
- cyklista, který vede kolo,
- invalida, který jede na vozíku pro invalidy,
- jezdec na inline bruslích,
- pán/paní vedoucí psa,
- nebo ten, kdo tlačí vozík s nákupem nebo se starým papírem jde do sběrný papíru.

Při chůzi je třeba dávat pozor na osoby, které se pohybují na inline bruslích – jedou docela rychle a srážka s jezdce na inline bruslích by nedopadla dobře ani pro chodce ani pro inlinistu.

Stejně tak je třeba být velmi ohleduplný k osobám na invalidním vozíku. Vozík je velmi rychlý, zvláště pokud se jedná o vozík s pohonem elektromotorem.

Místo označené „Konec stezky pro chodce“ už chodce přestává chránit a pro chodce platí zvýšená ostražitost. Sledovat, co se kolem mne děje. „Stezka pro chodce“ většinou navazuje na chodník nebo končí „Přechodem pro chodce“. Poté pokračuje dál jako chodník, nebo stezka pro chodce. Nebo jiný typ komunikace pro chodce.

Pomůcky:

Dopravní značka „Stezka pro cyklisty“ C 8a a „Konec stezky pro cyklisty“ C 8b.

Úkol pro žáky

Zkuste říct, kdo se může pohybovat na stezce pro cyklisty:

Odpověď by měla být cyklisté nebo jezdci na koloběžce.

Doplňující údaje:

Po cyklostezce mohou jezdit i cyklisté do věku 10 let, dříve, než mohou jet po silnici a bez doprovodu osob nad 15 let.

Na stezce pro cyklisty se mladí cyklisté mohou bezpečně projíždět bez nebezpečí střetu s jiným dopravním prostředkem, než je jízdní kolo (koloběžka). Samozřejmě, že je zapotřebí dodržovat platná pravidla pro jízdu a chůzi: Jezdit vpravo a neohrožovat svým chováním další cyklisty/jezdce na koloběžce.

Cyklista se nesmí otáčet do protisměru bez toho, že dá znamení o změně směru jízdy. Stejná povinnost platí i pro jezdce na koloběžce!

Doporučení:

Vysvětlit, co znamená slovo „doprovod“ cyklisty:

Je to kdokoliv, komu je více než 15 let a už je odpovědný za chování mladšího kamaráda, které mu je méně než 10 let. Může to být také někdo z rodičů.

Něco navíc

Jako opomíjená možnost jsou také jezdci na koloběžce. Většinou se pohybují na stezkách pro chodce, ev. jedou po chodníku, což není správně. Pro jezdce na koloběžce platí stejná pravidla jako pro cyklisty: Přilba, brzdy, a další povinné vybavení koloběžky, byť zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích se jen odkazuje v § 57 (2):

Jízdním kolem se z hlediska provozu na pozemních komunikacích rozumí i koloběžka¹.

¹ Při novelizaci zákona č. 361/2000 Sb. nebylo počítáno s obrovským nárůstem počtu koloběžkářů, a ev. i koloběžek poháněných elektromotorem.

